

אוניברסיטת בר-אילן
הפקולטה למדעי החברה
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

סוציולוגיה של הגירה: ישראל בהקשר הבינלאומי 64.476.01

פרופ' לריסה רמניק

קורס בחירה לתואר ראשון
שנה"ל: תשע"ב סמסטר: א' היקף שעות: 2 ש"ס

מטרת הקורס

להרחיב את הידע על תיאוריות ופרקטיות של הגירה ביו-לאומית ומקום של חברה ישראלית בתהליך זה

תיאור הקורס

ישראל הוגדרה כחברת הגירה מראשית קיומה: 95% של האוכלוסיה הם מהגרים בדור ראשון, שני או שלישי. בשנים האחרונות עומדת סוגיית ההגירה במרכז השיח הפוליטי ברחבי העולם. הקורס מציע הסתכלות רב גונית על תופעת ההגירה בזירה הבין-לאומית ובהקשר של חברה ישראלית עכשווית. מטרת הקורס היא לבחון את סיבות העיקריות של הגירה בכלל ועליה לישראל בפרט, ואת סוגיות המרכזיות בשילוב המהגרים במישור הכלכלי והתרבותי. כמו כן, נדון על התעצבות זהותו של המהגר מבחינה פסיכולוגית וסוציולוגית והנתיבים העיקריים בתהליכי השתלבות: הטמעה, מרגינליזציה והבדלות, ותהליכי ההפנמה של התרבות הקולטת. בנוסף נחשוף את השיח ההגמוני והפרקטיקות שדרכם משליטה הקבוצה הדומיננטית את קטגוריות ההכרה שלה על המהגרים ובני המהגרים ומקבעת את זהותם כנחותה. לאורך הקורס, נשאן על הניסיון והאתגרים שחוו העולים של שנות ה-1990 מחבר העמים ומאתיופיה.

חובות הקורס

1. קריאת הפריטים המופיעים ברשימת הקריאה לקראת ההרצאה המתאימה.
2. נוכחות בשיעורים (שני-שליש לפחות).

מרכיבי הציון הסופי

בחינה בתום הקורס (אפשרות לבחינת בית) + נוכחות.
הבחינה תכלול (בין היתר) שאלות על בסיס חומר קריאה

דרישות מוקדמות

יכולת קריאה באנגלית ברמה טובה

נושאים פרטניים וחומר קריאה

1 זרמים עיקריים בהגירה בין-לאומית במאה ה-20 ומקום של ישראל כמדינת הגירה

Castles, S. and M. Miller. 1993. The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World.

Chapter 1: Introduction

Chapter 4: Migration to Highly Developed Countries since 1945

כהן, ינון. 2002. "מארץ מקלט לארץ בחירה: שינויים בדפוס ההגירה לישראל". **סוציולוגיה ישראלית**, כרך ד, מס' 1: 39-60.

2 גישות תיאורטיות ומודלים בלימודי הגירה: גורמי דחף ומשיכה, רשתות מהגרים, עלויות והישגים בהגירה

Massey, D. J. Arango, H. Graeme, A. Kouaouci, A. Pellegrino, and E. Taylor. 1998. *Worlds in Motion Understanding International Migration at the End of the Millennium*. Oxford: Clarendon Press.

Chapter 2. Contemporary Theories of International Migration. Pp:17-59. (891826)

Mobasher, M.D. and Sadri, M. (2004). *Migration, Globalization, and Ethnic Relations. An Interdisciplinary Approach*. Prentice Hall, Part 1.

3 שילוב חברתי של מהגרים

Alba, Richard and Victor Nee. 1997.

"Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration"

International Migration Review, 31: 826-874. (891866)

Berry, J.W. (2001). A psychology of immigration. *Journal of Social Issue*, 57(3), pp. 615-631.

Remennick, Larissa (2003). What Does Integration Mean? Social Insertion of Russian Immigrants in Israel. *Journal of International Migration and Integration (JIMI)*, 4(1): 23-49.

4 מהגרים בשוק העבודה

Waldinger, Roger, Howard Aldrich, Robin Ward (1990)

Ethnic Entrepreneurs. Immigrant Business in Industrial Societies. California: Sage Publications.

Chapter 1. "Opportunities, Group Characteristics, and Strategies". Pp.13-48.

סבירסקי שלמה וברברה. היהודים יוצאי אתיופיה בישראל: דיור, תעסוקה, חינוך. מרכז אדוה, 2002, גליון 11 (ניתן להוריד מ: www.adva.org).

סיקרן משה. ההון האנושי של העולים ותהליכי השתלבותם בעבודה. מתוך: מ. סיקרון ו-א. לשם (עורכים). *דיוקנה של עלייה. תהליכי קליטתם של עולי בריה"מ לשעבר (1990-1995)*. מגנס (האון' העברית), 1998: 127-174.

5) הדור ה-1.5 והדור השני

Zhou, Min. 1997.

"Segmented Assimilation: Issues, Controversies, and Recent Research on the New Second Generation".

International Migration Review, 31: 826-874.

Portes, Alejandro and Ruben Rumbaut. 2001.

Legacies. The Story of the Immigrant Second Generation. Berkeley, University of California Press.

Chapter 3. Not Everyone is Chosen: Segmented Assimilation and its Determinants.

לומסקי-פדר, עדנה ותמר רפפורט, 2000. "להישאר בארץ או לעזוב? אתגור האתוס הציוני בסיפורי הגירה", *מגמות*, כרך מ' (4): 571-590.

שבתאי מלכה 2001

"לחיות עם זהות מאויימת: חוויות החיים עם שוני בצבע עור בקרב צעירים ומתבגרים יוצאי אתיופיה בישראל *מגמות*, כרך מא' חוברת 2-1

6) מגדר, הגירה ושילוב חברתי

Remennick, L. (1999). Women of the 'sandwich' generation and multiple roles: The case of Russian immigrants of the 1990s in Israel. *Sex Roles*, 40 (5/6), pp.347-378.

7) תראנס-לאומיות ויצירת תפוצות אתניות

Remennick, L. (2002a). Transnational community in the making: Russian-Jewish immigrants of the 1990s in Israel. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 28(3), pp.515-530.